

Analiza uwarunkowań i wyzwań rozwoju polskiego sektora rolno-żywnościowego na tle tendencji światowych

Andrzej Kowalski
Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej -PIB
Szkoła Główna Handlowa

Rajgród 14-16 czerwiec 2011

Wyzwania dla polskiego rolnictwa

- *7 lat Polski w UE*
- *Rola i znaczenie rolnictwa w gospodarce narodowej w dobie globalizacji.*
- *Rola polityki ekonomicznej w kształtowaniu modeli rozwoju rolnictwa*
- *Główne współczesne strategie rozwoju rolnictwa*
- *Wnioski*

Czego polscy rolnicy oczekiwali od akcesji?

- Znaczącego wzrostu wsparcia dla rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich
- Wyższych cen na produkty rolne i wyższych dochodów
- Łatwiejszego dostępu na rynki UE i jednakowego traktowania rolników z nowych i starych krajów
- Stabilizacji polityki rolnej i jasnej perspektywy rozwoju rolnictwa

Wzrost wsparcia dla rolnictwa w w ramach WPR, w mld EUR

Składniki WPR	Średniorocznie w 2004-2006	Średniorocznie w 2007-2013
Wsparcie cen	2,0	1,5
Płatności bezpośrednie	1,8	2,8
PROW i SOP	1,5	2,2
RAZEM	5,3	6,5

- Wzajemne pełne otwarcie rynków nie było hamulcem rozwoju polskiej gospodarki żywnościowej, lecz stało się dla niej silnym impulsem rozwoju.

Polski sektor żywnościowy 7 lat po akcesji

- W ciągu 7 lat naszego członkostwa w UE eksport produktów rolno-spożywczych zwiększył się z **4,0 do 13,3 mld EUR (3,3-krotnie)**, a import z **3,6 do 9,8 mld (także 2,8 krotnie)**, natomiast nadwyżka wzrosła 3,3-krotnie z **0,4 do 1,5 mld EUR**
- Jeszcze szybciej rozwijała się wymiana handlowa innymi krajami UE. Dostawy żywności z Polski do krajów UE-25 w latach 2003-2011 zwiększyły się o **248%** a przywóz do naszego kraju wzrósł o **212%**

- Rozwój cen w otoczeniu rynkowym był i jest niekorzystny zarówno dla rolników, jak i przetwórców. Wskaźniki wzrostu cen produktów rolnych i cen żywności były i są niższe od wskaźników inflacji i od dynamiki cen środków produkcji dla rolnictwa.

Po wejściu Polski do UE globalna produkcja rolnictwa w cenach stałych wyniosła ok. 58,5 mld zł i była średnio o 2,5% wyższa niż w latach 2001-2003. W tym okresie produkcja zwierzęca wzrosła o 6,9%, a produkcja roślinna obniżyła się o 1,1%.

Po wejściu Polski do UE nastąpił przede wszystkim duży wzrost dostaw rynkowych mięsa czerwonego i drobiowego oraz przetworów mięsnych. Jest to wynik uprzemysławiania przetwórstwa rolno-spożywczego i jego koncentracji, wymuszonej przez procesy dostosowawcze do standardów unijnych.

- Działami rolnictwa, które po wejściu do UE wykazują wzrost produkcji, są sektor drobiarski oraz uprawa rzepaku, m.in. ze względu na rosnący popyt na biopaliwa.

- Kontynuowany był trend wzrostowy dostaw serów dojrzewających, napojów i deserów mlecznych, wyrobów czekoladowych i piwa oraz napojów bezalkoholowych.

Polski sektor żywnościowy 7 lat po akcesji

- Wejście Polski do UE nie wywarło istotnych zmian w poziomie produkcji tak ważnych działów polskiego rolnictwa jak zboża, mleko i mięso wieprzowe.

- Trwa silna tendencja spadkowa produkcji okopowych, szczególnie ziemniaków i okopowych pastewnych. Po wejściu do UE obniżyła się nieco produkcja owoców, ale jej obecny poziom jest o ok. 15% wyższy niż w latach 1998-2000.

Po wejściu Polski do UE nastąpiło ożywienie produkcyjne w przemyśle spożywczym. Wartość produkcji sprzedanej przemysłu spożywczego od 2003 roku zwiększa się w tempie 6-7% rocznie.

- Spadek spożycia żywności nastąpił tylko w pierwszym roku naszej akcesji do UE i wynikał on głównie z dużego wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych. Spadek spożycia żywności zahamowany został w 2005 roku, a od 2006 roku na większości rynków odnotowano ponowny wzrost popytu na produkty rolno-spożywcze, aż do przełomu lat 2008/20009.

- W latach 2003–2010 zaszły istotne zmiany w sytuacji dochodowej gospodarstw rolnych w Polsce. Po uzyskaniu przez Polskę w 2004 r. statusu kraju członkowskiego Unii Europejskiej dochody polskich rolników bardzo wyraźnie wzrosły. Zrealizowane dochody uzyskiwane z gospodarstw rolnych w okresie przedakcesyjnym zwiększyły się ponad dwukrotnie w przeliczeniu na osobę pełnozatrudnioną (pracującą co najmniej 2200 godzin w gospodarstwie rolnym w ciągu roku).

- Wyniki handlu zagranicznego świadczą o dużej konkurencyjności polskich producentów żywności na rynkach zagranicznych i wskazują, że nasza oferta eksportowa jest zarówno bezpieczna i dobra jakościowo, jak i atrakcyjna cenowo dla zagranicznych konsumentów.

- Konkurencyjność polskich producentów żywności wynika przede wszystkim z posiadania przez nich przewag konkurencyjnych o charakterze kosztowo-cenowym. Mamy wyraźną przewagę cenową (niższe ceny) na wielu rynkach podstawowych produktów rolnych. Wśród grup produktów o relatywnie najwyższej pozycji konkurencyjnej na Jednolitym Rynku Europejskim (JRE) dominują produkty pracochłonne.

Polski sektor żywnościowy 7 lat po akcesji

- Mimo obserwowanych pozytywnych przeobrażeń, skuteczne konkutowanie z pozostałymi państwami Wspólnoty utrudnia nadal stosunkowo niski poziom koncentracji produkcji rolniczej i przetwórstwa żywności, niska wydajność pracy w przemyśle spożywczym oraz mało aktywny marketing i promocja polskich produktów rolno-spożywczych.

- Należy zwrócić uwagę, że potencjał produkcyjny i eksportowy oraz pozycja konkurencyjna polskiego sektora rolno-spożywczego po przystąpieniu do UE kształtowały się w ramach ograniczeń wyznaczonych przez niepełny poziom płatności bezpośrednich.

Polski sektor żywnościowy 7 lat po akcesji

- Po akcesji Polski do UE okazało się, że zagrożenia są mniejsze niż wcześniej oceniano, a nasi producenci żywności dobrze wykorzystują szanse, jakie powstały w wyniku otwarcia dużego i zamożnego europejskiego rynku żywności. Polska gospodarka żywnościowa jest dobrze przygotowana do prowadzenia działalności na Wspólnym Rynku Europejskim.

- Koniecznością staje się poszukiwanie nowych podstaw przewagi konkurencyjnej dla polskich firm i produktów. Szybko tracą na znaczeniu w Polsce dotychczasowe podstawy konkurencyjności cenowej takie jak niskie koszty pracy, niskie ceny ziemi i energii oraz niedowartościowany, w stosunku do swej siły nabywczej złoty.

Czynniki wpływające na kierunki rozwoju rolnictwa w

- Globalna konkurencja wymusza dostosowanie się podmiotów do nowych warunków, zmienia zachowania i interakcje przedsiębiorstw, pracowników, konsumentów.

- Rozwój rolnictwa we współczesnym świecie jest rezultatem zarówno samoistnych procesów gospodarczych jak i realizowanej polityki rolnej uwzględniającej zarówno uwarunkowania wewnętrzne jak i światowe tendencje wyznaczające miejsce sektora rolnego w gospodarce poszczególnych krajów, jego znaczenie i kierunki zmian. Polityka gospodarcza powinna opierać się na określonej wizji przyszłości.

- Współcześnie polityka ekonomiczna i społeczna praktycznie wszystkich krajów na świecie uwzględnia specyfikę rolnictwa. Z usytuowania rolnictwa w strukturze gospodarki narodowej wynika jego udział w tworzeniu i redystrybucji wartości dodanej. Rolnictwo, jako dział surowcowy, z natury swej podlega deprecjacji w systemie przepływów międzygałęziowych.

Polski sektor żywnościowy 5 lat po akcesji

- Rolnictwo jest słabszym partnerem na rynku. Rolnicy są rozproszeni, w związku z czym nie są w stanie przeciwstawić się zorganizowanej sile sfery skupu i przetwórstwa surowców rolniczych.

- Rolnictwo jako gałąź surowcowa, jest oddalone zarówno sensie przestrzennym jak i ekonomicznym od końcowego nabywcy dóbr (tj, konsumenta i eksportera). Tymczasem rynek uprzywilejowuje końcowe stadia przetwarzania surowców w produkty finalne.

Czynniki wpływające na kierunki rozwoju rolnictwa w

Wzrost ekonomiczny
przyśpiesza zmniejszanie się
roli rolnictwa w gospodarce
narodowej i związanych z tym
różnorodnych konsekwencji
wywołujących konieczność
szerokich procesów
przystosowawczych rolnictwa
do gospodarki narodowej.

- Mechanizm rozwoju długookresowego w Polsce nie sprzyjał dotychczas wzmacnianiu zdolności konkurencyjnej rolnictwa na rynku wewnętrznym. Rolnictwo było i jest postrzegane jako gałąź zacofana i nierozwojowa. Zdane na własne siły nie było ono dotychczas w stanie przekroczyć krytycznej masy reform i w istocie funkcjonowało na obrzeżach gospodarki narodowej.

- Światowa tendencja rozszerzania współpracy międzynarodowej oznacza presję na wyrównywanie światowych technik i standardów produkcyjnych i konsumpcyjnych oraz destabilizację tradycyjnych układów społeczno-ekonomicznych, w tym utrwalanie procesu permanentnej transformacji gospodarki rolnej.

- Współczesne koncepcje rozwoju powinny kojarzyć trzy następujące komponenty:
- dostosowywanie wolumenu i tempa wzrostu produkcji żywności do popytu końcowego,
- utrzymywanie satysfakcjonującego poziomu dochodów ludności rolniczej, co powstrzyma nadmierną migrację ludności wiejskiej ,
- powstrzymywanie degradacji środowiska naturalnego, co poprawi biologiczną jakość wytwarzanej żywności i jednocześnie uczyni z obszarów wiejskich atrakcyjne i cenione miejsca życia coraz większej liczby rodzin.

- W skali światowej coraz większe znaczenie będą miały następujące czynniki:
- - wzrost roku liczby ludności (do 2030 zwiększy się o 2 miliardy),
- - niska aktywność produkcyjna rolnictwa w relacji do technologii informatycznej,
- - wdrażanie nowych generacji technologii farmingu oraz „inteligentnej” żywności,
- - drastyczne zmiany struktur rolnictwa oraz rolniczego marketingu,
- - spadek produkcji rolniczej w krajach o rozwiniętej gospodarce,
- - w miejsce dotychczasowych powstaje nowe centrum produkcji żywności na skalę globalną jest nim Ameryka Łacińska, oraz Karaiby,
- - nasilenie procesu degradacji środowiska naturalnego

W odróżnieniu od większości organizacji międzynarodowych finansowanie Wspólnot od 1970 roku opiera się na środkach własnych.

Zalicza się do nich:

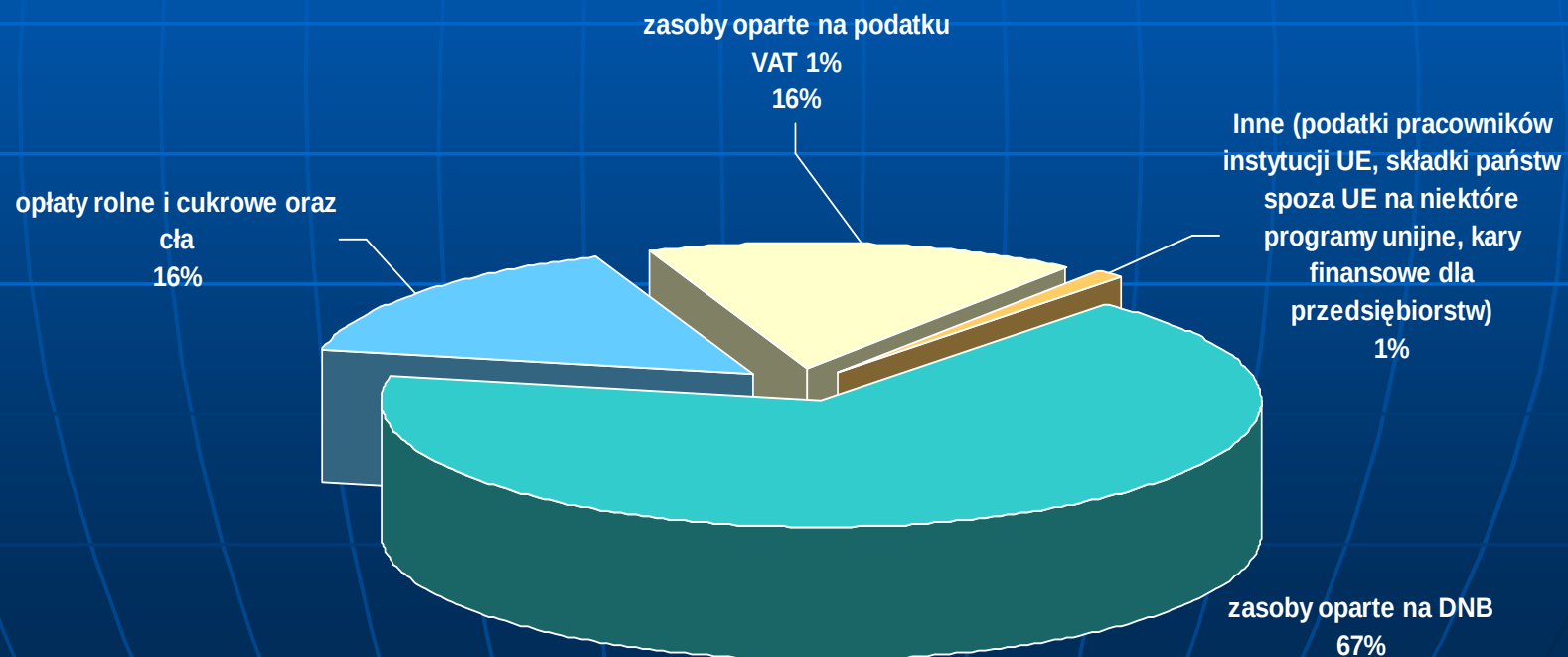
- cła pobierane z importu od państw trzecich artykułów przemysłowe, na zasadzie Wolnej Polityki Handlowej
- cła na artykuły rolne pobierane w związku z importem produktów rolnych z krajów trzecich;
- wpływy z podatku VAT;
- składka uiszczana od państw członkowskich w wysokości zależnej od PKB danego państwa

Do budżetu włącza się także niewykorzystane środki z roku ubiegłego. Przy tworzeniu kalkulacji budżetowej uwzględniany jest również funkcjonujący od 1985 roku upust w składce brytyjskiej, związany z nikłym korzystaniem przez Wielką Brytanię ze środków wspólnej polityki rolnej.

Finansowanie budżetu

Środki finansowe wpływają do budżetu UE ze składek państw członkowskich, czyli tzw. środków własnych UE.

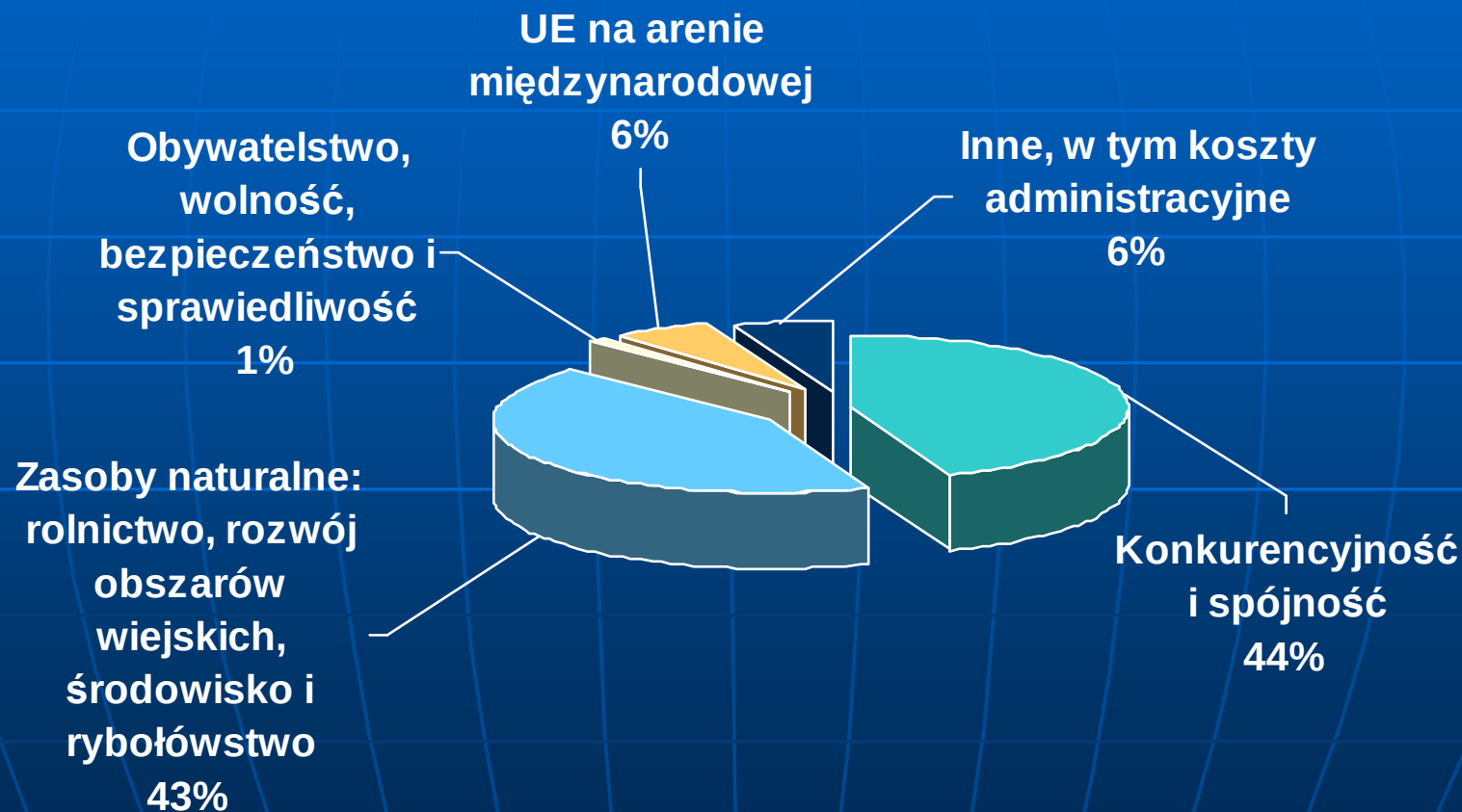
Źródła finansowania składek:

Wydatki budżetowe Unii Europejskiej
klasyfikuje się według następujących działów:

rolnictwo;
działania strukturalne;
polityki wewnętrzne;
działania zewnętrzne;
administracja;
rezerwy;
pomoc przedakcesyjna;
rekompensaty.

Na jakie cele wydawane są środki z budżetu?

Europejski w maju 2006 na 7 lat wynosi 864,3 mld euro. Środki podzielone zostały w następujący sposób:

- konkurencyjność na rzecz wzrostu i zatrudnienia - 74,1mld;
 - spójność na rzecz wzrostu i zatrudnienia - 308 mld;
- ochrona i zarządzanie zasobami naturalnymi - 371,3 mld;
- obywatelstwo, sprawiedliwość, wolność i bezpieczeństwo - 10,8 mld;
 - UE jako partner globalny - 49,5 mld;
 - administracja - 50,6 mld.

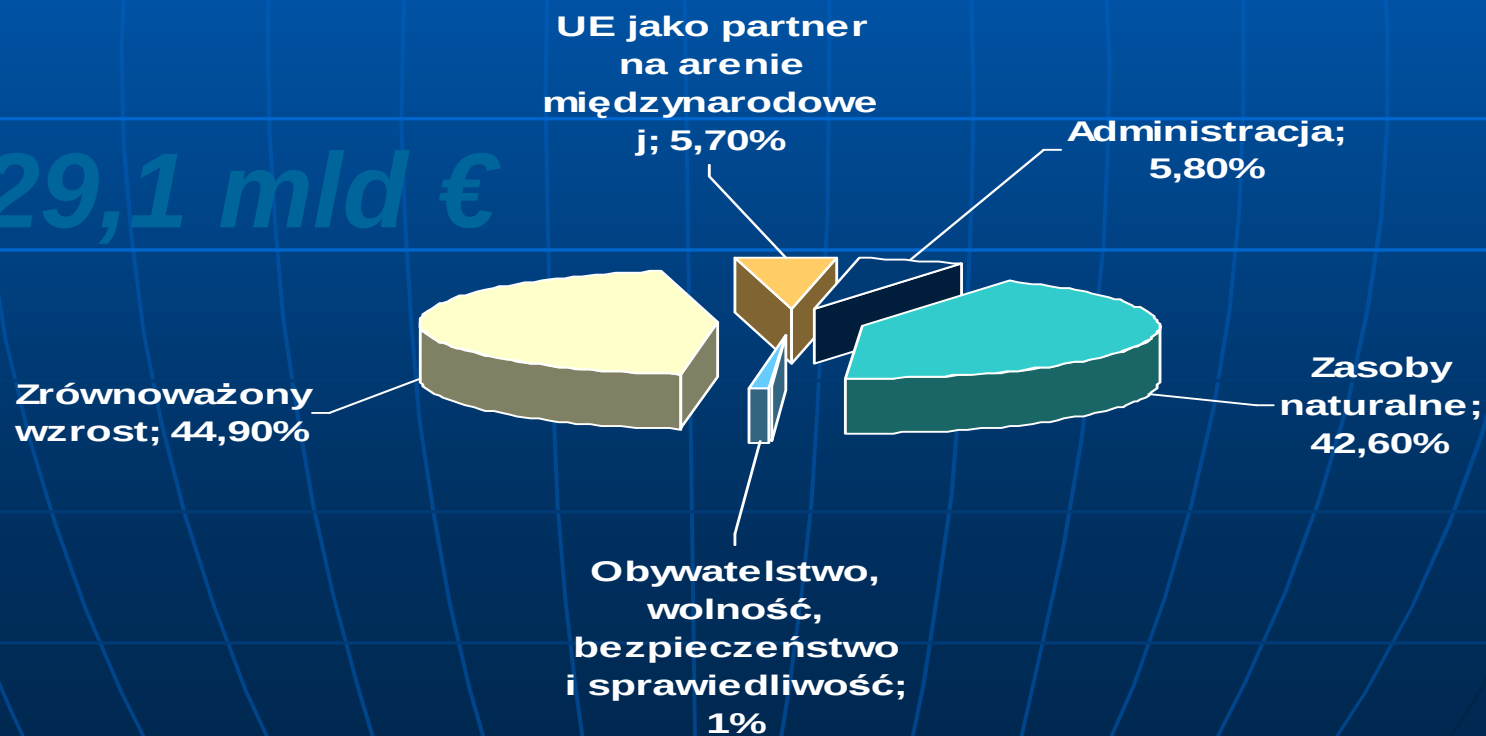
Budżet na lata 2007-2013

[illegible]

Budżet 2008

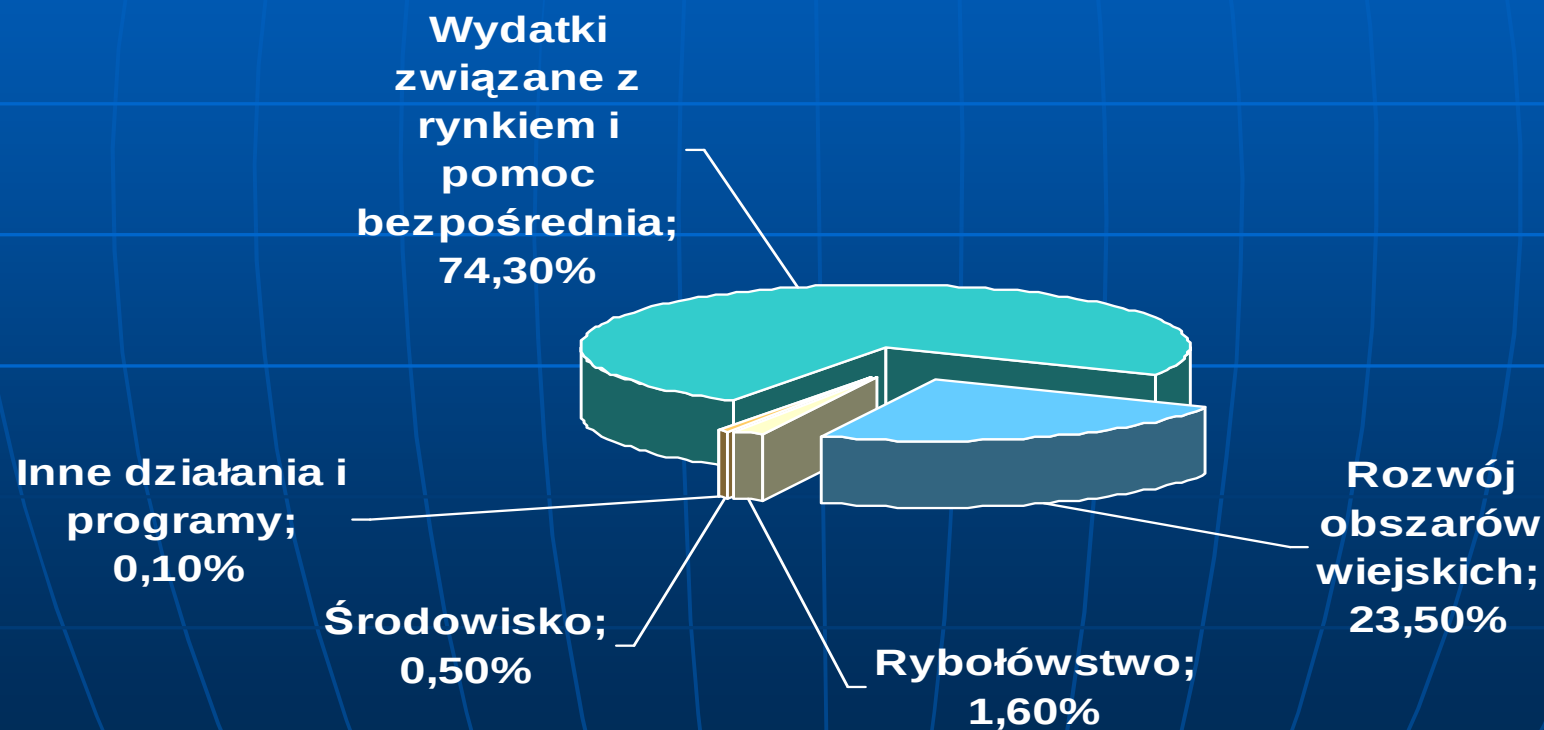
Po raz pierwszy w historii wydatki na wzrost i zatrudnienie przewyższają wydatki na zasoby naturalne, czyli m.in. rolnictwo.

129,1 mld €

Zasoby naturalne i ich ochrona

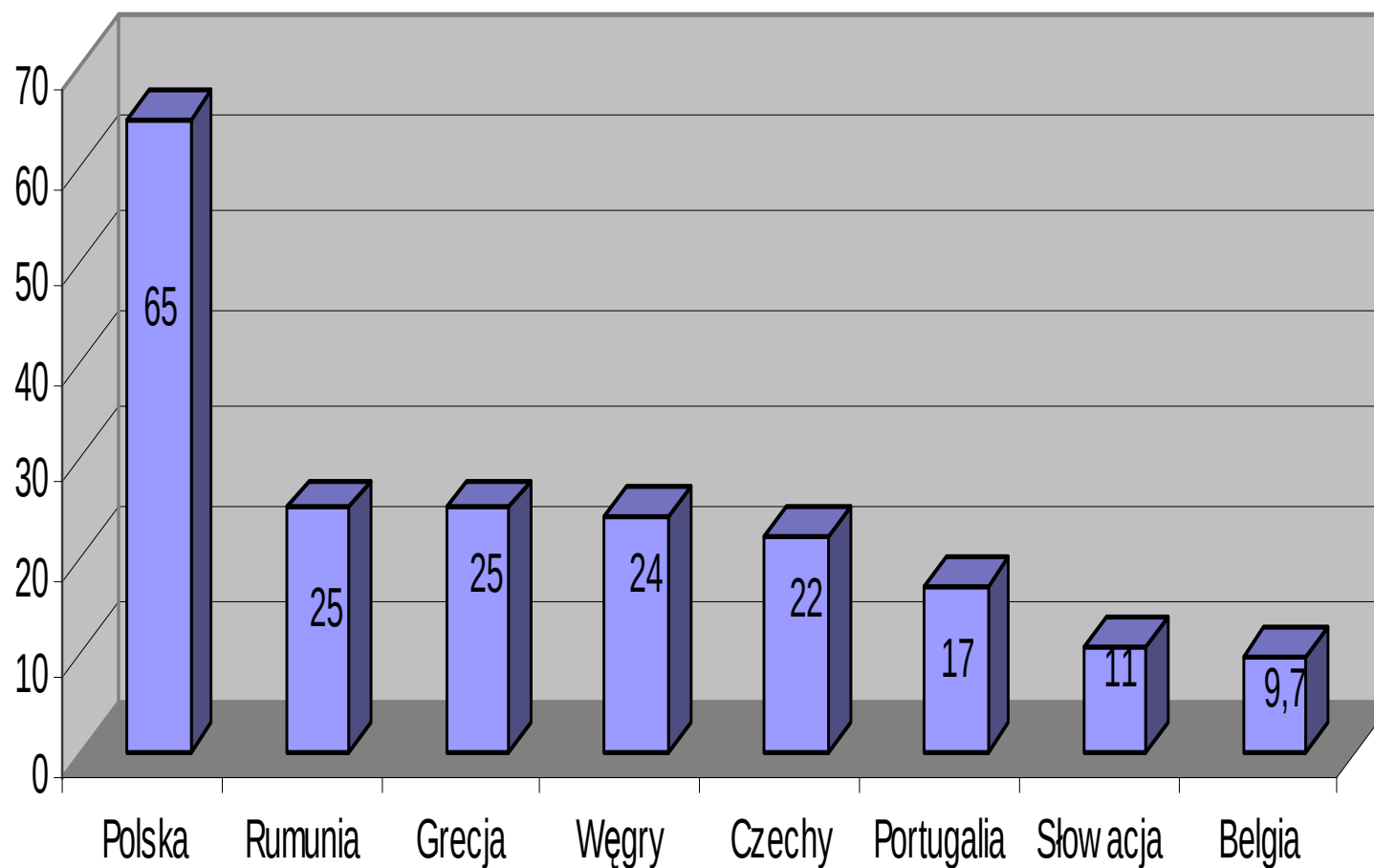
- finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej (WPR)
- finansowanie polityki rybołówstwa i ochrony środowiska

Wyszczególnienie	Transfery z budżetu	Wpłaty do budżetu	Saldo = transfery minus wpłaty		
	mln euro	mln euro	mln euro	euro/mieszk	% PKB
Austria	1830	2209	- 379	- 45,9	- 0,18
Belgia	5625	4156	1469	139,8	0,38
Cypr	240	153	86	112,6	0,42
Czechy	1330	1035	295	28,7	0,29
Dania	1502	2193	- 691	- 127,3	- 0,18
Estonia	300	130	170	126,2	1,61
Finlandia	1280	1560	- 280	- 53,2	- 0,05
Francja	13496	16636	- 3140	- 49,8	- 0,19
Grecja	6834	1834	5000	449,4	2,41
Hiszpania	12883	9800	3083	70,5	0,95
Holandia	2190	6132	- 3941	- 241,3	- 0,65
Irlandia	2462	1482	980	232,8	1,05
Litwa	800	234	566	166,3	2,04
Luksemburg*	1195	217	978	2084,1	3,15
Łotwa	403	155	248	107,9	1,78
Malta	157	50	107	263,7	1,04
Niemcy	12242	20501	- 8259	- 100,2	- 0,38
Polska	5306	2447	2859	74,9	0,69
Portugalia	3635	1378	2256	213,5	2,15
Słowacja	696	402	295	54,7	0,50
Słowenia	406	279	127	63,3	0,42
Szwecja	1573	2698	- 1124	- 124,3	- 0,04
Węgry	1842	783	1060	105,2	- 0,26
W. Brytania	8294	12381	- 4086	- 67,7	- 0,22

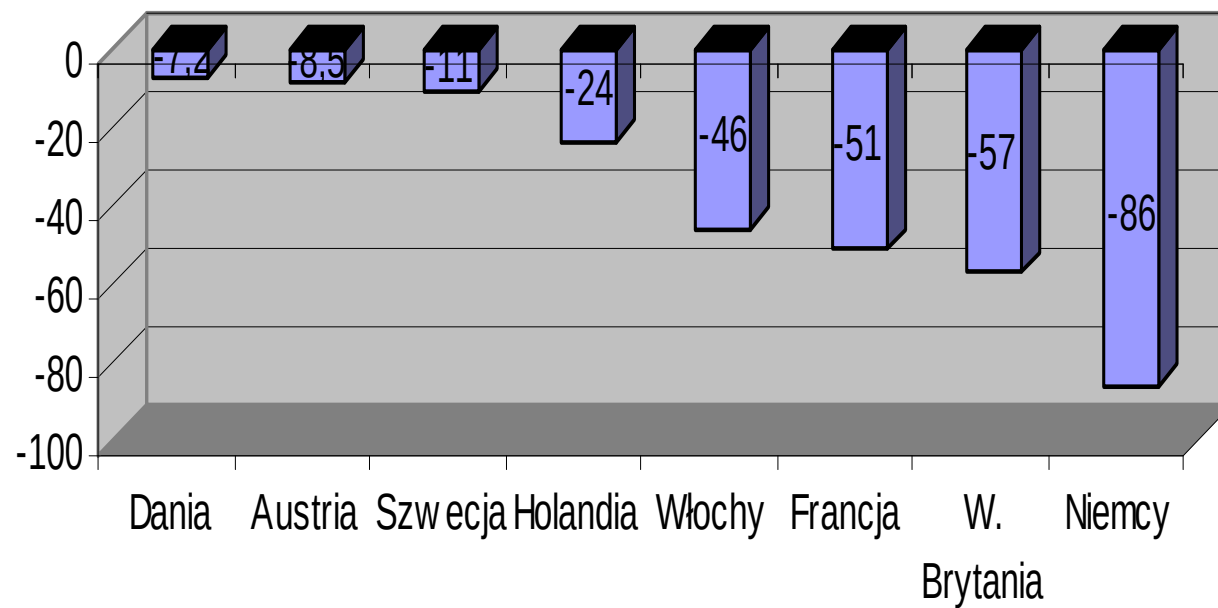
Płatności netto z budżetu UE w latach 2007-2013

mlrd euro

Płatności netto z budżetu UE w latach 2007-2013

mln euro

Rozmowa o przyszłości budżetu to dyskusja nie tylko o pieniądzach, ale przede wszystkim o celach budżetu UE i zasadach rządzących wydatkowaniem wspólnych środków. W istocie jest to rozmowa o wizji Europy.

Unia powinna wspierać politykę spójności, która przybliży osiągnięcie spójności społeczno - gospodarczej, dzięki której wszystkie państwa członkowskie będą mogły realizować priorytety w wymiarze globalnym, np. przeciwdziałanie zmianom klimatycznym albo realizować reformy wewnętrzne np. ustanowienie wolnego rynku usług.

Jeśli Europa ma stawić czoła konkurencji w zglobalizowanym świecie, musi wspierać inteligentny wzrost. W związku z tym budżet UE musi skoncentrować się na wartości dodanej, tzn. budżet musi określić, w jakich obszarach jedno euro wydane na poziomie europejskim przynosi więcej korzyści niż wydane na poziomie krajowym. Kosztowne inwestycje w badania naukowe i innowacje, jak również najważniejsze międzynarodowe przedsięwzięcia infrastrukturalne powinny być finansowane na szczeblu UE.

Budżet musi również finansować działania mające na celu dążenie gospodarki europejskiej do wprowadzania bardziej ekologicznych technologii i usług.

Jednak zamiast tworzenia nowego, dodatkowego programu, te kwestie powinny być elementem wszystkich polityk UE.

Wśród najistotniejszych propozycji zmian znalazły się m.in.:

- wydłużenie okresu perspektywy finansowej na 10 lat (po 5 latach przegląd z możliwością skorzystania z 5% rezerwy i ewentualne przesunięcia wydatków między działami);
- poszukiwanie możliwości nowych źródeł finansowania spoza budżetów państw członkowskich (do wyboru przez Radę sześć propozycji źródeł 'europodatku': podatek od sektora finansowego wpływy z handlu prawami do emisji CO₂, przejęcie części VAT lub CIT, opłaty od transportu lotniczego lub podatek energetyczny).
- zakończenie tzw. rabatu brytyjskiego.
- zmiana systemowa polityki spójności: otwarta dla wszystkich nie może być ograniczona do najbiedniejszych państw; najpierw finansowanie a później refundacja finansowania najlepszych projektów

Kryzys dziś i jutro

- Globalizacja rynków finansowych spowodowała istotne zmiany w rolach odgrywanych na rynkach przez najważniejsze kraje i regiony. 80% zasobów finansowych świata ulokowanych jest w czterech rejonach: w Stanach Zjednoczonych, strefie euro, Japonii i Wielkiej Brytanii, jednak do najszybciej rosnących na świecie należy chiński rynek finansowy.

Kryzys dziś i jutro

- Światowa kapitalizacja giełdowa, obligacje i aktywa bankowe stanowiły pod koniec 2007 roku blisko 400% światowego PKB. Relacja ta była jeszcze większa w Japonii (około 500%). W USA blisko 400%. Same światowe aktywa bankowe przekraczają o 30% światowy PKB.

Kryzys dziś i jutro

- Obecnie relatywnie duże obawy wiążą się z operowaniem na globalnym rynku finansowym tysiące funduszy arbitrażowych, które z racji swej działalności podejmują ryzykowne transakcje, a nie są jeszcze właściwie nadzorowane.

Kryzys dziś i jutro

- Inna hipoteza przyczyn obecnego kryzysu upatruje w świadomej polityce tworzenia wysokich rezerw dewizowych realizowana przez gospodarki wyłaniające się, zwłaszcza kraje Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej, które uciertały od fali kryzysów walutowo finansowych lat 1997-1998.

Kryzys dziś i jutro

- Nowym czynnikiem sprawczym międzynarodowej nierównowagi płatniczej były ostatnio wysokie nadwyżki eksporterów ropy naftowej. Kraje naftowe nadal nie mają i nie będą miały przed sobą w krótkim okresie żadnej poważnej alternatywy w stosunku do dolara.

Kryzys dziś i jutro

Ekspertów łączy tylko
praktycznie tylko jedna teza,
że obecny kryzys finansowy
nie pozostanie bez wpływu na
tempo wzrostu
gospodarczego świata.

Kryzys dziś i jutro

- Żaden liczący się ośrodek ekspercki nie przedstawił wiarygodnych ocen dotyczących zakresu, głębokości oraz długości trwania recesji.
- Brak jest także realistycznych propozycji wyjścia z kryzysu.

Zmiany wprowadzone w systemach podatkowych Francji

- Od 1 lipca 2009 obniżono VAT w sektorze gastronomicznym (z 19,6% do 5,5 %),
- Wprowadzono przyśpieszony zwrot VAT (miesiąc zamiast kwartał),
- wprowadzono szybszy zwrot nadpłaty podatku oraz zwolnienia podatkowe dla przedsiębiorstw inwestujących w maszyny , urządzenia oraz nieruchomości

Zmiany wprowadzone w systemach podatkowych Niemiec:

- Od 25 maja 2007 r. do 1 stycznia 2010 r. :
 - zwiększono z 1 mln do 3 mln euro kwotę odsetek , która podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów,
 - umożliwiono podatnikom odliczanie straty podatkowej w przypadku sprzedaży udziałów przy restrukturyzacji
- zwiększono kwotę wolną od podatku w PIT i CIT obniżono minimalną stawkę w tym podatku z 15% do 14%,
- Zmniejszono o 0,6 pkt. % do poziomu 14,9% składkę ubezpieczenia zdrowotnego,
- Wprowadzono na 1 rok podatku od zakupu nowego samochodu

Zmiany wprowadzone w systemach podatkowych Irlandii

- Podwyższono stawkę standardową VAT z 17,5% do 21,5%,
- Wprowadzono ulgę podatkową dla podmiotów inwestujących w różne postaci własności intelektualnej,
- Zaplanowano ulgi dla podmiotów ponoszących wydatki na badania i rozwój,
- Wprowadzono zmiany w PIT – nowa progresywna skala,
- Podwyższono składkę zdrowotną,
- Obniżono stawkę od zysków kapitałowych,
- Podniesiono stawki podatku majątkowego (z jednoczesnym obniżeniem kwoty wolnej od tego podatku o 20%),
- Zniesiono 20% podatek od zysków z działalności deweloperskiej.

Czynniki rozwoju rolnictwa światowego:

- wzrost liczby ludności,
- niska aktywność produkcyjna rolnictwa w relacji do technologii informatycznej,
- wdrażanie nowych generacji technologii farmingu oraz „inteligentnej” i „funkcjonalnej” żywności,
- drastyczne zmiany struktur rolnictwa oraz rolniczego marketingu,
- spadek produkcji rolniczej w krajach o rozwiniętej gospodarce,
- nowe centrum produkcji żywności na skalę globalną,
- nasilenie procesu degradacji środowiska...

Ekonomiczne przesłanki reformowania WPR

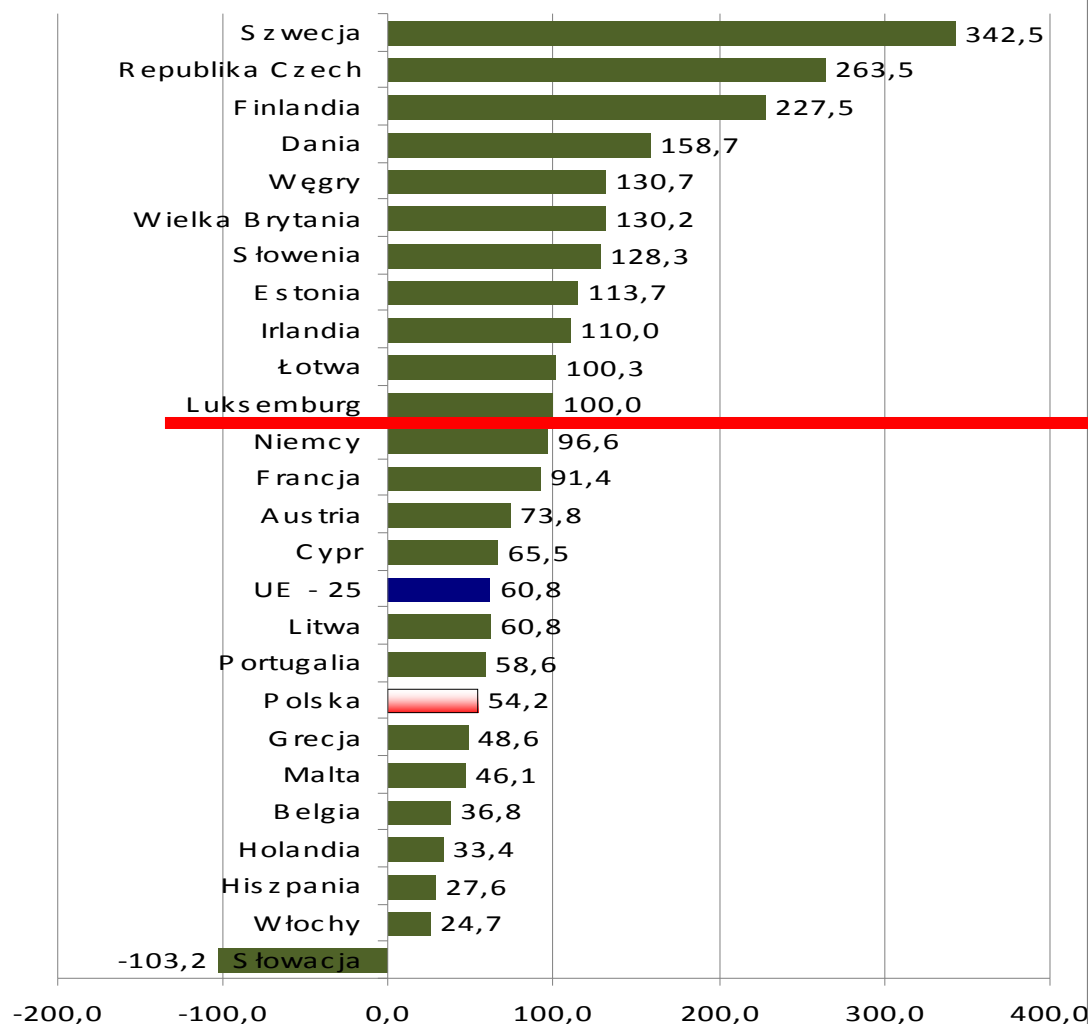
- Wysokie koszty realizacji WPR
- Rosnące koszty przechowywania nadwyżek
- Zakłócanie współpracy międzynarodowej

Społeczne przesłanki reformowania WPR

- Nieskuteczność w rozwiązywaniu problemów dochodowych
- Pogłębianie rozwarstwienia dochodowego rolników
- Utrwalanie podziału na bogatą północ i biedne południe

Polskie gospodarstwa cechuje średni udział dopłat bezpośrednich w tworzeniu dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego

W 2007 r. zajęły 7 miejsce od końca wg % udziału dopłat w DzRGR

W 11 krajach dochody w całości pochodzą z dopłat
W Słowacji dopłaty nie były w stanie pokryć strat

Wspólna polityka rolna (WPR) musi ciągle ewoluować, przede wszystkim dlatego, że wartości referencyjne dla płatności bezpośrednich mają już dziesięć lat. Możliwe są reformy o różnym natężeniu: poczynając od zmniejszenia obecnych różnic między państwami członkowskimi w poziomie płatności bezpośrednich do poważnych zmian, tj. stopniowa rezygnacja ze wspierania dochodów i instrumentów rynkowych na rzecz realizacji celów ochrony środowiska i klimatu.

Rozwój industrialny.

- Na płaszczyźnie materialnej industrializacja otworzyła nowe horyzonty dla wzrostu produkcji rolnej
- Na płaszczyźnie ekonomicznej industrializacja wywierała wpływ na rolnictwo poprzez zwiększanie popytu na produkty rolne, ssanie siły roboczej z rolnictwa, rozwój transportu, przejmowanie niektórych funkcji przetwórstwa rolno-spożywczego oraz rozwój techniki rolniczej.
- Na płaszczyźnie kulturowej – industrializacja silnie wpływała na system wartości i postawy rolników.

Rozwój indukowany.

- Rozwój indukowany jest koncepcją wymuszonego rozwoju rolnictwa.
- Innowacje i materialne nośniki postępu w rolnictwie – zgodnie z modelem rozwoju indukowanego – powstają poza rolnictwem i są doń wtłaczane kanałami rynkowymi

Strategia polaryzacji dwubiegunowej

- czerpie swoje inspiracje z liberalizmu rynkowego. Zgodnie z tą doktryną przyjmuje się *á priori*, że głównym problemem polskiego rolnictwa jest wadliwa struktura agrarna i w radykalnej jej zmianie upatruje się szans na unowocześnienie rolnictwa i postęp.

Strategia wzrostu zrównoważonego.

- Generalnym przesłaniem tej strategii rozwoju rolnictwa jest zmierzanie w kierunku rolnictwa nowoczesnego, sprawnego pod względem technicznym i ekonomicznym, przyjaznego dla ludzi i środowiska, opartego głównie na gospodarstwach rodzinnych, zintegrowanego z całą gospodarką narodową oraz komplementarnego względem innych

- Analiza światowych ścieżek rozwojowych rolnictwa wskazuje, że podstawowym czynnikiem sprawczym jego rozwoju była i jest maksymalizacja efektywności (produktywności) nakładów ogółu czynników produkcji czyli minimalizowanie ich zużycia na jednostkę produkcji. Stąd oczywisty wniosek, że poprawa efektywności stanowi klucz w poszukiwaniu modelu polskiego rolnictwa.

- Rozważania o modelu polskiego rolnictwa nie mogą abstrahować od faktu zapóźnienia naszego rolnictwa w stosunku do krajów UE, które przejawia się w ponad trzykrotnie wyższym zatrudnieniu w rolnictwie i kilkakrotnie niższym uzbrojeniu pracy, w konsekwencji czego mamy 1,5 razy niższą wydajność ziemi i ok. pięciokrotnie niższą wydajność pracy.

- Konieczne staje się poszukiwanie nowych podstaw przewagi konkurencyjnej dla polskich firm i produktów. Szybko bowiem tracą na znaczeniu w Polsce dotychczasowe podstawy konkurencyjności cenowej takie jak niskie koszty pracy, niskie ceny ziemi i energii oraz niedowartościowany, w stosunku do swej siły nabywczej złoty.

- Szukanie modelu rozwoju rolnictwa polskiego nie może abstrahować od tempa przeobrażeń całej gospodarki w kierunku poprawy jej konkurencyjności oraz procesów zachodzących w UE.

- Na ile Wspólna Polityka Rolna czy realizowane w jej ramach polityki narodowe potrafią odczytać znaki czasu i realizować je z zapewnieniem instrumentarium zależy nie tylko przyszłość rolników i mieszkańców wsi ale także rozwój społeczny i konkurencyjność wszystkich mieszkańców Zjednoczonej Europy.

- Wszelkie oceny sprawności wytwórczości rolniczej, oparte zarówno na analizach teoretycznych czy modelowych, a także na empirycznych doświadczeniach innych krajów, nie mogą być absolutyzowane, mają one wprawdzie istotną wartość poznawczą ale równocześnie ograniczoną przydatność praktyczną.

Analiza uwarunkowań.....

- Dziękuję za uwagę

Andrzej Kowalski
kowalski@ierigz.waw.pl
andkowl @sgh.waw.pl